

*Attīstošās metodikas bērnu
attīstībā*

Autormetodikas

Materiālu sagatavoja: Ilona Pabērza
Rēzekne, 2020.

Voskobičā metodika

(bērniem no 3–12 gadiem)

Viņš ir izgudrojis daudz dažādu spēļu un metodiskās pasakas. Sākumā spēles pielietojis ģimenē, apmācot savus bērnus, taču ātri viņa metodika izgāja ārpus mājām. Spēles attīsta bērnu intelektu, radošās spējas un aktīvu darbību, domāta plašam bērnu vecuma spektram.

Voskoboviča spēles

Ļoti pazīstama spēle ir „ Voskoboviča kvadrāts”

Glenna Domana metodika (bērniem no 2 līdz 4 gadiem)

- ▶ Domans ir izstrādājis unikālu metodiku, kura ietvēra sevī komplekso bērnu ārstēšanu. Katram bērnam gatavoja individuālu programmu. Pieaugušie atdarināja bērnus, kuri noteiktā attīstības stadijā kustējās, būdami veseli. Intelektuālā darbība tika apvienota ar fizisko. Slimiem bērniem bija augsti rezultāti. Šo metodiku sāka izmantot visā pasaulē bērniem ar smadzeņu traumām.
- ▶ Vēlāk Domana metodika pielietota veseliem bērniem, kuras rezultāts bija nepārspējams – bērni brīvi lasīja, skaitīja jau no 2,3,4 gadu vecuma. Bērni bija fiziski attīstīti – labi peldēja, pildīja akrobātiskus trikus.

Bērnu apmācības principi un uzdevumi:

- ▶ Sāciet pēc iespējas agrāk – jo mazāks bērns, jo vieglāk viņam iemācīt;
- ▶ Priecājaties bērna veiksmēm un lieliet viņu;
- ▶ Māciet tikai tad, ja tas patīk abiem;
- ▶ Radiet atbilstošus apstākļus;
- ▶ Apstājieties pirmais;
- ▶ Biežāk ievadiet jauno materiālu;
- ▶ Esiet organizēti, pakāpeniski, regulāri;
- ▶ Nepārbaudiet bērna zināšanas;
- ▶ Centīgi pārbaudiet mācību materiālus, dariet to iepriekš;
- ▶ Ja jums un bērnam nav interesanti, pārtrauciet nodarbību.

Mīnusi metodikā:

- ▶ Cilvēka smadzenes tiek uzskatītas par datoru, taču bērns ir dzīve būtne un smadzenes nav atkritumu kaste, kas savāc visu;
- ▶ Informācijas kvantums var radīt pārslodzi, kas var radīt psihiskas traumas, galvassāpes, apetītes zudumu un tml.;
- ▶ Ir jāatzīst, ka ir jāievēro bērnu vecums un attīstības īpatnības – sākumā bērniem ir attīstīta uzskatāmā domāšana, taču nepazīstami attēli attīsta abstraktu domāšanu;
- ▶ Ar Glena metodiku bērns ir pasīvs, netiek attīstīts bērnu radošā darbība, estētiskā uztvere – bērns tik skatās kartiņas un klausās faktus;
- ▶ Nodarbībās tiek darbināti tikai dzirdes un acu orgāni, kaut gan uztveres pilnveidošanā ir jāietver arī oža, garša, taktilā stimulācija.
- ▶ Metodika aizņem daudz laika un ne vienmēr vecāki spēj iedalīt tik daudz laika nodarbībām;
- ▶ Ne vienmēr lasāmie vārdi ir jāsaista ar kartiņām un otrādi, jo tad bērns bez ilustrācijām nevarēs saprast izlasīto tekstu;
- ▶ Mazi bērni labāk atceras materiālu, kas ir apspēlēts un ar aktīvās darbības palīdzību, bet pēc Domana metodikas materiāls tiek apgūts tikai ar kartiņu palīdzību.

Glena – Domana kartiņas

Весна

Дождь

Sesīlijas Lupanas metodika (0–5 gadiem)

- ▶ Šī metodika ir radusies no autores mēģinājumiem apmācīt savas meitas pēc Glenna Domana metodes. Domana metodika ir izklāstīta pa bērnu vecuma grupām, taču Lupanai balstīta uz bērnu sajūtām un interesēm, viss ir tiešāk un individuālāk. Piemēram, bērns sniedzas pēc mīksta paklāja – tā tad dosim bērnam saredzēt atšķirības starp zīda audumu un kažokādu. Interesējas bērns par skaņām – paklausīsimies dažādu instrumentu spēli, un tml.
- ▶ Viņa ir sastādījusi dažādas programmas mūzikas, vēstures, zīmēšanas un citu zinātņu apgūvē tieši pirmsskolas vecuma bērniem. Visus rezultātus, ko viņa ir sasniegusi un arī metodes ir aprakstījusi savā grāmatā „Tici savam bērnam” (Poverj v svojo ditja).

Masaru Ibuki metodika (0–5 g.)

- ▶ *«Гении падают с неба» утверждал Дидро. Одаренность ребенка – результат целенаправленных усилий родителей и правильной окружающей среды, saka Ibuki.*
- ▶ Metodikas mērķis – attīstīt bērna milzīgas iespējas jau no agrīnā vecuma, sniegt bērnam izglītību, lai būtu dziļš prāts un vesels ķermenis, veidot bērnu par labsirdīgu un domājošu.

Ibuki šajā grāmatā pamatoja, ka pirmajos 3 dzīves gados bērna smadzenes attīstās neiedomājamā tempā. Šajā vecumā formējas 70–80 % neironu saiknes smadzenēs, pateicoties kuriem turpmāk attīstās intelektuālā, radošā, emocionālā darbība.

Ibuki grāmata

Masaru Ibuki padomi:

- ▶ Pēc iespējas vairāk bērniem mācīt dzejoļus no galvas.
- ▶ Ņemiet bērnu biežāk uz rokām.
- ▶ Dažādojiet nodarbības.
- ▶ Pēc iespējas agrāk dodiet bērnam zīmuli.
- ▶ Trenējiet gan labo, gan kreiso roku.
- ▶ Nepērciet bērniem ļoti daudz rotaļlietu.
- ▶ Vairāk kustieties.
- ▶ Un vēl viens – pirms audzināt bērnu, viņš aicina audzināt vecākus.

Nikolaja Zaiceva metodika (1–10g.)

- ▶ Visas šīs metodikas izstrādnes ir pamatotas uz bērnu vajadzību spēlēties un sistemātisku materiālu pasniegšanu spēles formā. Vispopulārākais šīs metodikas didaktiskais materiāls ir „Zaiceva kluči”, ar kuru palīdzību bērns spēj ātri apgūt lasītprasmi (pa zilbēm arī), valodas att. Pirmoreiz tie tika izlaisti 1989. gadā. Nodarbības, kurās tiek izmantoti kluči, tiek vadītas rotaļas veidā, kur ir daudz uzskates, bērni daudz dejo un kustas.

Zaiceva metodiskās izstrādes:

- ▶ Skaitāmpantiņi, miega dziesmiņas, ātrrunas pantiņi, dražnilki, nebilici – lasītmācīšanai;
- ▶ Zaiceva kartona klucīši;
- ▶ Plastmasas kluči;
- ▶ Zaiceva klucīši. Angļu valoda.;
- ▶ 240 kartiņas rakstītprasmes, lasītprasmes, zīmēšanas apmācībai;
- ▶ Mīklas lasītprasmes att.

Nikitinu metodika (2–17 g.)

- ▶ Viņi radīja ļoti interesantu attīstošo spēļu sistēmu. Viņi izdomāja un aprobēja uz saviem bērniem jaunu atveseļošanas sistēmu. Viņi aicina uz vieglu apģērbu, sportisku, radošu atmosfēru mājās.
- ▶ Attīstošo spēļu būtība un īpatnības:

Katra spēle uzstāda virkni uzdevumu, kurus bērns risina ar kluču, ķieģelīšu, kvadrātiņu, konstruktora u.t.t. palīdzību.

Par Nīkitinu attīstošo spēļu metodiku:

- ▶ Bērnam netiek uzspiesta neviena apmācības programma, viņš ienirst spēles pasaulē, kurā pats izvēlas darbības veidu.
- ▶ Bērnam netiek skaidrota jauna spēle, tanī viņš tiek iekļauts ar pasakas palīdzību kopā ar pieaugušo, kas piedalās kolektīvās spēlēs.
- ▶ Jaunās spēles apgūvē ir nepieciešama pieaugušā līdzdalība, taču turpmāk bērns var darboties patstāvīgi.
- ▶ Bērnam tiek doti uzdevumi, kuri pakāpeniski tiek sarežģīti.
- ▶ Bērnam nedrīkst teikt priekšā. Viņam ir jādomā patstāvīgi.
- ▶ Ja bērns nevar ar uzdevumiem tikt galā, viņš var atgriezties pie vieglākiem un jau izdarītiem uzdevumiem vai laikus pabeigt spēli.
- ▶ Ja bērns ir sasniedzis visas iespējas vai zaudējis interesi, to uz laiku var atlikt. Tādejādi bērns pastāvīgi meklē nezināmus risinājumus, rada jaunu, kas attīsta viņa mākslinieciskās spējas

Pozitīvās pasakas (1–10g.)

- ▶ Speciāli izvēlēts literatūras saraksts ar uzdevumiem un jautājumiem, kas veicina bērnu spriešanu, analīzi un pārrunas par izlasīto tekstu.
- ▶ Uzdevumi un jautājumi par dotiem daiļdarbiem un pasakām pamudina bērnus un pieaugušos pārdomāt par savas dzīves pieredzi, attiecībām, palīdz risināt problēmas ar vienaudžiem, ģimenes izpratni, pozitīvās attieksmes veidošanos. Rodas dialogs starp bērns – pieaugušais. Pēc šīm pasakām ģimenēs vairāk sāk uzticēties viens otram, rodas interese mācīties.

Zaņkova sistēma (6–10 g.)

- ▶ Pamatā ir ideja apvienot bērnu apmācību, audzināšanu un attīstību vienā procesā. Ideja ir mācīt bērnus bez sliktām atzīmēm, nepiespiesti, attīstīt bērnu interesi uz zināšanām un vajadzību pēc patstāvīgiem meklējumiem. Sistēmas pamatā ir Vigotska izstrādnes. Konceptijas princips – apmācīt bērnus uz lielākā sarežģītības pakāpes, apgūt materiālu lielākā tempā, piešķirot labilāku nozīmi teorētiskām zināšanām, apmācības procesa apzināšanās, attīstot gan vājākos, gan stiprākos bērnus vienādā līmenī.

Valdorfa sistēma (6–17 g.)

- ▶ Bērnu apmācība ir cieši saistīta ar bērnu vecuma īpatnībām. Bērns iegūst zināšanas kādā no priekšmetiem tajā periodā, kad ir tam gatavs. No 1. līdz 8. klasei bērnam pasniedz pamatpriekšmetus viens skolotājs.

Hovarda metodika (6–10 g.)

Metodika, kas pēdējos gados ļoti izplatīta. Tai ir jau 25 gadi un atzīta ir vairākās valstīs.

- ▶ To vēl sauc par "Angļu valoda – tā ir mana otrā valoda"

Apmācībā plaši tiek izmantota angļu valoda. No 1. Klases vairāki priekšmeti tiek pasniegti angļu valodā – sociālās zināšanas, matemātika, angļu valoda, dzimtās valodas vietā angļu valoda

Eļkoņina un Davidova sistēma (6–17 g.)

- ▶ Zināšanas netiek pasniegtas shēmu, aksiomu un likumu veidā. Apmācības pamatā ir zinātnisku jēdzienu sistēma. Bērns mācās argumentēti pamatot savu viedokli, ņemot vērā citu viedokli, sniegtai informācijai netic, pieprasot pierādījumus un paskaidrojumus. Tādā veidā formējas pamatota pieeja mācībām. Tā arī ir domāta skolas vecuma bērniem.
- ▶ Pozitīvi ir tas, ka bērnu atmiņa nav pārslogota ar maznozīmīgu informācijas daudzumu. Bērni spēj argumentēt savu viedokli, aizstāvēt savas un citu pozīcijas, informācijai tic, neprasot paskaidrojumus un pierādījumus. Apmācība notiek parastās skolas programmas līmenī, taču ar citu kvalitātes pakāpi.